

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра фінансів

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

СТРАХУВАННЯ

підготовки бакалавра
галузі знань 07 Управління та адміністрування
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
освітньо-професійної програми Фінанси, банківська справа та
страхування

Луцьк – 2022

Силабус освітнього компонента СТРАХУВАННЯ підготовки бакалавра, галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, за освітньо-професійною програмою **Фінанси, банківська справа та страхування**

Розробник: Борисюк О. В, доцент кафедри фінансів, кандидат економічних наук, доцент

Силабус погоджено:

Гарант освітньо-професійної програми _____ Наталія ПРОЦЬ

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри фінансів

протокол № 1 від 29 вересня 2022 р.

Завідувачка кафедри:

Олена СТАЩУК

I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна / заочна форма навчання	07 Управління та адміністрування, 072 Фінанси, банківська справа та страхування, Фінанси, банківська справа та страхування, Бакалавр	Нормативна
Кількість годин / кредитів <u>120 / 4</u>		Рік навчання <u>3</u>
		Семестр <u>5-ий</u>
ІНДЗ: <u>немає</u>		Лекції Денна 32 год. Заочна 12 год
		Практичні (семінарські) Денна 44 год. Заочна 12 год.
		Консультації Денна <u>7</u> год. Заочна 10 год.
Мова навчання		Самостійна робота Денна <u>37</u> год. Заочна 86 год.
	Форма контролю: <u>екзамен</u>	
		<u>українська</u>

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

ППП: БОРИСЮК ОЛЕНА ВОЛОДИМИРІВНА

Науковий ступінь: кандидат економічних наук

Вчене звання: доцент

Посада: доцент кафедри фінансів

Мобільний телефон: 095-58-73-507

E-mail: borisjuk.lena@vnu.edu.ua.

Електронний розклад: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

1. Анотація курсу. Освітня компонента «Страхування» належить до переліку нормативних дисциплін циклу професійної підготовки бакалавра за освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа та страхування» та спрямована на формування у студентів системи компетентностей щодо організації роботи страховиків щодо забезпечення та реалізації потреб юридичних осіб і громадян у страховому захисті.

2. Пререквізити. До дисциплін, вивчення яких передуює дисципліні, належать: «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Фінанси».

Постреквізити. Вивчення курсу сприятиме написанню випускної кваліфікаційної роботи за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування.

Мета і завдання освітнього компонента. Метою вивчення освітнього компонента «Страховання» є формування у студентів теоретичних знань та вироблення практичних навичок щодо застосування конкретних механізмів страхового захисту майнових інтересів юридичних і фізичних осіб на випадок настання ризикових ситуацій, організації страхового ринку та страхових компаній в умовах цифрової економіки.

Основними завданнями вивчення освітнього «Страховання» є ознайомлення студентів із об'єктивною необхідністю і сутністю страхових послуг, які надаються як фізичним так і юридичним особам; засвоєння методів організації роботи страховика щодо реалізації страхових послуг; з'ясування умов надання страхових послуг у галузі особистого, майнового страхування та страхування відповідальності; опанування організаційних засад фінансової діяльності страхових компаній.

Після завершення вивчення освітнього студенти повинні знати:

- економічну природу страхування, його функції, принципи та зв'язок страхування з іншими фінансовими дисциплінами;
- зміст страхових понять і термінів;
- класифікацію та основні види страхування;
- організацію страхової справи й формування страхового ринку;
- основи державного регулювання діяльності страхових компаній;
- загальний порядок здійснення страхування, співстрахування та перестрахування;
- методику встановлення страхових тарифів;
- зміст фінансово-економічної діяльності страхових організацій, шляхи підвищення її фінансової стійкості;

Результати навчання (компетентності).

Компетентності, яких студент набуде в результаті вивчення дисципліни:

Інтегральна компетентність (ІНТ)

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК05. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.
- ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні
- ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

СК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Програмні результати

ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР09. Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію.

ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

3. Структура освітнього компонента.

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Лабор.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю / Бали
<i>Змістовий модуль 1. Теоретичні основи розвитку страхування</i>							
Тема 1. Сутність страхування та принципи його розвитку	9	2	3		3	1	О, Д, Т (3 б)
Тема 2. Класифікація страхування	9	2	3		3	1	О, ДС (3 б)
Тема 3. Страхові ризики та їх оцінка	8	2	3		3		О, Д (3 б)
Разом за модулем 1	26	6	9		9	2	9 балів

Змістовий модуль 2. Страховий ринок і страхова компанія							
Тема 4. Сутність та особливості розвитку страхового ринку	10	3	3		3	1	О, Д, Т (3 б)
Тема 5. Особливості створення і функціонування страхової компанії	11	3	4		3	1	О, ДС (3 б)
Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності	9	2	4		3		О, Д (3 б)
Разом за модулем 2	30	8	11		9	2	9 балів
Змістовий модуль 3. Особливості реалізації основних видів страхування							
Тема 7. Особливості реалізації особистого страхування	11	3	4		3	1	О, Д, Т (3 б)
Тема 8. Сутність страхування майна	10	3	4		3		О, ДС (3 б)
Тема 9. Страхування відповідальності	10	3	4		3		О, Д (4 б)
Тема 10. Перестраховання і співстраховання	11	3	4		3	1	О, Д, Т (4 б)
Тема 11. Доходи, витрати і прибуток страхових компаній	11	3	4		3	1	О, Д, Т (3 б)
Тема 12. Фінансова надійність страхових компаній	11	3	4		4		О, Д, Т (3 б)
Разом за модулем 3	64	18	24		19	3	20 балів
Конспект							2 бали
Види підсумкових робіт							60
Модульна контрольна робота 1							МКР / 20 балів
Модульна контрольна робота 2							МКР / 20 балів
Модульна контрольна робота 3							МКР / 20 балів
Всього годин / Балів	120	32	44		37	7	100

Форма контролю: О – опитування; Д – доповідь, ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота, Р – реферат, аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.*

Заочна форма навчання

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Лабор.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи розвитку страхування							
Тема 1. Сутність страхування та принципи його розвитку	10	1	1		7	1	О, Д, Т (3 б)
Тема 2. Класифікація страхування	10	1	1		7	1	О, ДС (3 б)
Тема 3. Страхові ризики та їх оцінка	10	1	1		7	1	О, Д (3 б)

Разом за модулем 1	30	3	3		21	3	9 балів
Змістовий модуль 2. Страховий ринок і страхова компанія							
Тема 4. Сутність та особливості розвитку страхового ринку	10	1	1		7	1	О, Д, Т (3 б)
Тема 5. Особливості створення і функціонування страхової компанії	10	1	1		7	1	О, ДС (3 б)
Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності	10	1	1		7	1	О, Д (3 б)
Разом за модулем 2	30	3	3		21	3	9 балів
Змістовий модуль 3. Особливості реалізації основних видів страхування							
Тема 7. Особливості реалізації особистого страхування	10	1	1		7	1	О, Д, Т (3 б)
Тема 8. Сутність страхування майна	10	1	1		7	1	О, ДС (3 б)
Тема 9. Страхування відповідальності	10	1	1		7	1	О, Д (4 б)
Тема 10. Перестраховання і співстрахування	10	1	1		7	1	О, Д, Т (4 б)
Тема 11. Доходи, витрати і прибуток страхових компаній	10	1	1		8		О, Д, Т (3 б)
Тема 12. Фінансова надійність страхових компаній	10	1	1		8		О, Д, Т (3 б)
Разом за модулем 3	60	6	6		44	4	20 балів
Конспект							2 бали
Види підсумкових робіт							60
Модульна контрольна робота 1							МКР / 20 балів
Модульна контрольна робота 2							МКР / 20 балів
Модульна контрольна робота 3							МКР / 20 балів
Всього годин / Балів	120	12	12		86	10	100

Форма контролю*: О – опитування; Д – доповідь, ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота, Р – реферат, аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота полягає в підготовці до модульного контрольного оцінювання за питаннями, підготовленими викладачем на основі лекційного матеріалу та з використанням відповідного навчально-методичного забезпечення.

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика викладача щодо здобувача освіти. Відвідування занять дає можливість отримати задекларовані загальні та фахові компетентності, вчасно і якісно виконати завдання. Пропущені заняття можна відпрацьовувати у визначений час згідно графіка консультацій. За умови індивідуального навчального графіка студент має можливість отримати позитивну оцінку завдяки виконанню планових та

контрольних завдань. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. Навчання також може відбуватись в онлайн формі з використанням програми Zoom або Teams office 365 за погодженням із керівником курсу за наявності об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування та ін.). Недопустиме користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних із навчанням.

Політика щодо академічної доброчесності: виконані завдання студентів мають бути їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших осіб є прикладами можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату, що регламентовано Положенням ВНУ ім. Лесі Українки "Про систему запобігання та виявлення академічного плагіату".

Політика щодо дедлайнів та перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються з нижчою оцінкою.

Політика щодо зарахування результатів формальної, неформальної та інформальної освіти. Результати навчання, здобуті шляхом формальної, неформальної та/або інформальної освіти, визнаються в ВНУ імені Лесі Українки шляхом валідації (https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2021-02/Polozhennia_%20vyznannia_rezultativ_navchannia_formalnii.pdf).

Визнанню підлягають такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту загалом, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, які передбачені силабусом навчальної дисципліни.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або першого місяця від початку семестру, враховуючи ймовірність не підтвердження здобувачем результатів такого навчання.

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Якщо студент успішно виконав усі запропоновані викладачем завдання й отримав остаточну оцінку не меншу, ніж 75 балів, підсумкову оцінку він отримує без складання іспиту. Така оцінка виставляється в день проведення іспиту за умови обов'язкової присутності студента.

Якщо студент отримав остаточну оцінку нижчу за 75 балів, або бажає підвищити рейтинг на іспит, підсумкова оцінка визначається як сума балів, отриманих за поточний контроль (максимум 40 балів) та оцінки за іспит (максимум 60 балів).

Питання до екзамену

1. Необхідність та форми страхового захисту.
2. Витоки страхування.
3. Сутність та функції страхування.
4. Принципи страхування.
5. Поняття класифікації та її значення.
6. Класифікація страхування за об'єктами.
7. Обов'язкове і добровільне страхування.
8. Поняття та види страхових ризиків.
9. Загальна характеристика становлення і розвитку страхового ринку України.
10. Види страхових компаній та порядок їх створення.
11. Стратегія страхової компанії.
12. Організаційна структура страхової компанії.
13. Ресурси страхової компанії.
14. органи управління страховою компанією та їх функції.
15. Об'єднання страховиків та їх функції.
16. Поняття, значення і продукти маркетингу в страхуванні.
17. Маркетингові дослідження і маркетингова політика страховика.
18. Реклама та реалізація страхових послуг.
19. Поняття, зміст та основні вимоги до страхових договорів.
20. Права та обов'язки суб'єктів страхового зобов'язання.
21. процедура підготовки та укладання договору страхування.
22. Вирішення спорів та припинення договору страхування.
23. Структура, завдання та функції органів державного нагляду за страховою діяльністю.
24. Сутність страхування життя.
25. Умови договору страхування життя.
26. Програми страхування життя.
27. Змішане страхування життя.
28. Страхування дітей.
29. Весільне страхування.
30. Добровільне пенсійне страхування життя.
31. Нещасні випадки та їх класифікація
32. Сутність та особливості страхових послуг громадянам у разі нещасних випадків
33. Добровільні страхові послуги громадянам у разі нещасних випадків
34. Обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті
35. Загальна характеристика медичного страхування і основних систем фінансування сфери охорони здоров'я.
36. Форми медичного страхування.
37. Програми добровільного медичного страхування.
38. Концепція асистансу та її практичне застосування в медичному страхуванні осіб, які від'їжджають за кордон.
39. Страхові послуги щодо захисту майна.

40. Страхові послуги щодо захисту майна громадян і його ознаки
41. Страхові послуги щодо захисту будівель фізичних осіб.
42. Економічна природа кредиту, сутність та види страхування кредитних ризиків.
43. Зміст страхового захисту майнових інтересів кредиторів.
44. Страхування фінансових кредитів.
45. Страхування комерційних (товарних) кредитів.
46. Страхування споживчих кредитів.
47. Страхування кредитів, виданих під заставу.
48. Страховий захист фінансових ризиків.
49. Суть та види страхових послуг у автотранспорті.
50. Основні умови укладання договору обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.
51. Порядок здійснення страхового відшкодування за договором обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів.
52. Міжнародна система страхових автомобільних послуг "Зелена картка".
53. Сутність морського страхування.
54. Умови страхування КАСКО суден.
55. Страхування вантажів.
56. Страхування відповідальності судновласника.
57. Юридичні поняття відповідальності та підстави для її страхування.
58. Поліси страхування загальної цивільної відповідальності.
59. Страхування відповідальності виробника за якість продукції.
60. Страхування відповідальності роботодавця.
61. Страхування професійної відповідальності .
62. страхування відповідальності за екологічне забруднення.
63. Сутність і роль перестрахування.
64. Методи перестрахування.
65. Форми проведення перестраховальних операцій.
66. Особливості перестрахування ризиків у нерезидентів.
67. Співстрахування та механізм його дії.
68. Математичні основи обчислення тарифних ставок.
69. Визначення тарифів за договорами страхування життя.
70. Визначення тарифів загального страхування.
71. Доходи страховика.
72. Витрати страхової компанії.
73. Прибуток страховика.
74. Оподаткування страхових компаній.
75. Страхування, громадян від випадків на морському транспорті.
76. Страхування відповідальності власників повітряних суден.
77. Страхування громадян від нещасних випадків на повітряному транспорті.
78. Страхування цивільної відповідальності авіаперевізника.
79. Обов'язкове авіаційне страхування: сутність, значення.
80. Необхідність, особливості та стан космічного страхування.

81. Страховий захист особистої власності громадян: необхідність, види страхування.
82. Страхування будівель, що належать громадянам.
83. Порядок укладення договорів страхування будівель, що належать громадянам, визначення та сплати страхових платежів.
84. Страхування тварин, що належать громадянам.
85. Порядок укладення договорів страхування тварин, що належать громадянам, визначення та сплати страхових платежів.
86. Страхування домашнього майна громадян.
87. Страхування засобів транспорту, що належать громадянам.
88. Моторне (транспортне) страхове бюро України, його функції.
89. Страхування будівельного підприємця від всіх ризиків.
90. Страхування всіх монтажних ризиків.

VI. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

VII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

Основна

1. Борисюк О.В. Страхування: метод. вказівки до практич. Занять / Укл. О. В. Борисюк. Луцьк: ПП Іванюк В. П. 2017. 67 с.
2. Страхування і страховий ринок. Фінанси України : навч. посібник / Карлін М. І., Івашко О. А., Проць Н. В. Київ: «Кондор», 2018. с. 285 – 302.
3. Журавка О. С. Страхування : навчальний посібник / О. С. Журавка, А. Г. Бухтіарова, О. М. Пахненко. Суми : Сумський державний університет, 2020. 350 с.

4. Говорушко Т.А. Страхові послуги. 2-е видання перероблене та доповнене: Навч. пос. К.: Центр учбової літератури, 2008. 344 с.

5. Фисун І.В. Страхування: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури. 2011. 240 с.

Додаткова

6. Борисюк О. В. Імплементція зарубіжних моделей соціального страхування до вітчизняних реалій. *Молодий вчений*. Випуск №4.4.(44.4) квітень 2017. С.5-8.

7. Борисюк О. В. Розвиток медичного страхування в Україні із використанням зарубіжного досвіду. *Регіональна економіка та управління*. №1 (27) лютий 2020 с. 45-49.

8. Борисюк О.В. Значення екологічного страхування в умовах загострення екологічної ситуації в Україні. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Випуск №16. 2017. С.649- 654.

9. Борисюк О. В., Сташук О. В. Основні фактори забезпечення фінансової стійкості національних страховиків. *Development strategy of science and education: Collection of scientific articles*. Fidelite editions, Namur, Belgique, 2017. p.155-159.

10. Borysiuk O., Datsyuk-Tomchuk M., Lipovska-Makovetska N. Problems of development of insurance of market in modern conditions: *Collection of scientific articles*. - Actual scientific research, Rome, Italy. 2018. p.111- 113.

11. Борисюк О. В. Пріоритети розвитку інтернет-страхування в умовах фінансових викликів. *Інфраструктура ринку*. Випуск 27, 2019 с.266-270.

Інтернет-ресурси

1. *Законодавство України*: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.

2. *Ліга страхових організацій України (ЛІСОУ)*. URL: <http://uainsur.com>.

3. *Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського*: веб-сайт. URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua>.

4. *Національний банк України* веб-сайт. URL: www.bank.gov.ua.

5. *Про акціонерні товариства* : Закон України від 17.09.2008 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=514-17>.

6. *Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів* : Закон України від 01.07.2004 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi.nreg=19161-15>.

7. *Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності*: Закон України від 05.04.2007 р. №877-V URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/877-16>.

8. *Про страхування* : Закон України від 07.03.1996 №85/96-ВР зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>

9. *Про фінансові послуги і державне регулювання ринків фінансових послуг* : Закон України від 06.02.2003 № 485-IV. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.

10. *Цивільний кодекс України*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.